

نقش وقایع تاریخی در آموزش آمار و احتمال

غلامرضا محتشمی برزادران^۱

گروه آمار-دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده: تاریخ تصویری از نحوه عملکرد جنبه‌های مختلف را در گذشته به ما می‌دهد که چراغ راه آینده می‌تواند قرار بگیرند. برای شانس از طریق قمار و بازی، مردم ایده بصری در مورد احتمال وقوع حوادث خاص و از این رو، در مورد احتمال به دست آورده اند اما شگفت‌آور است که، مطالعات احتمال حوادث تا قرن پانزدهم میلادی آغاز نشده بود که یکی از عوامل ان مخالفت کلیسا با این بازی‌ها و از طرف دیگر عدم اعتقاد به کمی گرایی اروپا بود. تاریخ بازی‌های شانس متداول در دوران قدیم منجر به پیشامدهایی شد که زیرساختی برای احتمال و در نهایت سبک و سیاق علمی دادن به آن توسط کلموگروف در ۱۹۳۳ تحقق یافت و نگاه به آموزش احتمال روز بروز از جنبه‌های بصری مسیر علمی‌تری گرفت. چشم انداز تاریخی بطور مفیدی آن را پرورش داده و در اذهان نشانند. وقایع اتفاق افتاده و چاره اندیشی و راه‌حل آن‌ها در تکمیل این نوع اندیشه و از جمله آموزش و ارتقای سطح دانش آمار و احتمال راه گشا بوده است.

سرشماری و شمارش براساس نیازمندی جوامع کوچک و قبایل و اقوام در قالب یکی از ابزارهای مهم خصوصا در ابتدای تاسیس دولت‌های مقتدر در دل تمدن‌های باستان شکل گرفت. به گواه سنگ نوشته‌ها و آثار مورخان شرق شناس، در زمان داریوش و هخامنشیان، ساسانیان و... تشکیلات منظمی وجود داشته است و با استفاده از اطلاعات جمع‌آوری شده، دفاتر مالیاتی و نظامی تدوین می‌یافته و بودجه مملکتی بر اساس آن تنظیم می‌شده است. تاریخچه این امر در ممالک دیگر نیز قدمت و روش‌های به کارگیری بسیار جالب و تکمیل بعدی شان چیزی جز آموزش آمار نیست.

اولین مکتب علمی که به درک مدرن آمار نزدیکتر بود، مکتب حساب سیاسی انگلیسی بود. بنیانگذاران آن ویلیام پتی (۱۶۲۳-۱۶۸۷) و جان گرونت (۱۶۲۰-۱۶۷۴) بودند. بعد از تحولات اساسی را پیشامدهای مختلف در بستر تاریخ علم خصوصا علم آمار آموزه‌های زیادی به ارمغان آورد که هم‌اکنون بسیاری معضلات جامعه را حل کرده و آموزش با کمک ابزار فعلی روز بروز شکوفاتر گردیده است. از نظر نباید دور داشت که جنگ جهانی اول رشد آمار و احتمال را کند نمود ولی در جنگ جهانی دوم با بکارگیری هر کس در جنگ در راستای تخصصش اتمام جنگ به رشد سریع علوم در جهان انجامید که یکی از مهمترین آنها نگاه بیزی در مدیریت جنگ بود که حاصل آن تحول در احتمال، کامپیوتر و نظریه اطلاعات که بترتیب تراوشات فکری

¹ grmohtashami@um.ac.ir

کلموگروف، آلن تیورینگ و شانن سه عضو موثر در نبرد جهانی دوم بوده است. حوادث در جنگ آموزش‌های علمی زیادی از جمله آمار و احتمال را رقم زد. در مورد تحقیق در آموزش آمار و احتمالات خودمان را متقاعد می‌کنیم که نیاز به تحقیقات جدید و ایده‌های مختلف زیادی در سایه تحولات تکنولوژی نوین می‌باشد. با تلاش و پویایی نسل جدید ناگزیریم که دگراندیشی در روش‌های آموزش آمار و احتمال با عنایت به تحولات سریع علمی در همه زمینه‌ها انتظار داشته باشیم، و هر روز از روز دیگر با سبک و سیاق نو نگاهانه‌تری به پشتوانه حوادث اتفاقیه و تاریخ داشته باشیم. غفلت در یک چشم بهم زدن خسران جبران‌ناپذیر خواهد داشت.

در دنیای تکنولوژی پیش رو و سرعت تحولات ضرورت نگاه جدید به آموزنده‌ها، آموختن‌ها و نوآوری‌ها و بالطبع آموزش را در علوم آمار و احتمال می‌طلبید و پیشامدها و اندیشه‌ها زمینه‌ساز آموزش و پیشرفت این علوم هستند و خواهند بود. هر چه تساهل و تغافل کنیم عقب‌ماندگی از دنیای علم بیشتر خواهد شد کارگروهی، ابتکار، انعطاف‌پذیری، همدلی، مهارت‌های یادگیری و شناختی از جمله ملزومات و تبعات گام در آینده گذاشتن خواهد بود و تحولی را در آموختن و آموختند و یافتن مباحث نو، حل معضلات در روند تکنولوژی و آموزش و زندگی مردم را رقم خواهد زد. بطور کلی گذشته فقط در پرتو زمان حال برای ما قابل درک است آموزه‌های تاریخی بسیاری نکات را برجسته می‌نماید و ذهن را برای کشف و مدل نمودن حقایق آماده‌تر می‌نماید.